

Марина ТКАЧУК

МІКОНОМІНАЦІЯ В ЧОРНОБИЛЬСЬКИХ ГОВІРКАХ (ПИТАННЯ РЕКОНСТРУКЦІЇ АРЕАЛУ)

У статті проаналізовано мікономени говірок Чорнобильської зони, які наразі побутують як редуктивні. Увагу зосереджено на динаміці номінативного складу, семантичній структурі, мотивації та системних зв'язків у межах ЛСГ 'назви грибів'. Дослідження ґрунтуються на власних експедиційних записах.

Ключові слова: мікономен, семантична структура, трансформаційні процеси, номінативне поле.

Мікономени як частина тематичної групи ботанічної лексики належить до активного мовного запасу носіїв чорнобильських говірок і відображає одну з найголовніших сфер життя людини. Як відомо, територія українського Полісся багата на гриби, а тому збирання й заготівля грибів були поширеним і улюбленим заняттям поліщуків. Відносна замкненість та архаїчність території проживання, традиції, досвід мовців визначили особливості народних назв грибів у чорнобильських говірках Київщини, що становлять східну частину центральної ареалу, зруйнованого після аварії на ЧАЕС 1986 р. Динаміка ареалу, пов'язана з міграційними процесами населення із забрудненої зони, актуалізує проблему реконструкції образу говірок цієї території, зокрема за матеріалами мікономінації, яка ще не була об'єктом докладного опису.

Реконструктивний підхід до дослідження лексики редуктивних говірок¹, якими сьогодні є говірки Чорнобильської зони, передбачає аналіз динамічних змін у номінації, семантичній структурі та мотивації як окремих номенів, так і в системних зв'язках у межах аналізованої ЛСГ, що стало предметом цього дослідження. Увагу зосереджено на фрагменті ЛСГ 'назви грибів'.

Аналізована ЛСГ є відносно стабільною й розгалуженою групою лексики, що має чітку структурну організацію, яка відображає особливості сегментування діалектносиємами позамовного простору. ЛСГ назв грибів включає як загальні, так і родові, і видові назви. Виокремлення підгрупи 'загальні назви

¹ П.Ю. Грищенко зазначає, що редуктивною є говірка яка зазнала чи зазначає структурних змін унаслідок дії різних чинників: наприклад, звуження сфери функціонування, міграційних процесів тощо (Грищенко П.Ю. Редуктивна говірка // Українська мова. Енциклопедія. [3-те вид.]. – К.: "Українська енциклопедія" ім. М.П. Бажана, 2007. – С. 567.).

грибів' можливе при врахуванні кількох ступенів узагальнення: на рівні всієї ТГЛ (наприклад, назва *гриб* ‘загальна назва’) та тільки на рівні ЛСГ ‘назви грибів’ (*гриб* ‘ісٹівний гриб’, ‘неісٹівний гриб’).

Як загальне позначення грибів, нижчих безхлорофільних рослин, у всіх досліджуваних говорках² засвідчені різні формальні варіанти загальнопоширеної лексеми *гриб*. Номен трапляється в пам'ятках лише з XVII ст.³. До цього часу функцію загальної назви грибів виконувала архаїчна лексема *губа* (словотвірний варіант *губка*), яка в цьому ж значенні відома різним слов'янським мовам⁴. У діалектологічних джерелах, які репрезентують досліджувані говорки, номен *губа* відзначено в загальному значенні ‘гриб (загальна назва)’ та із семантикою ‘ісٹівний гриб, загальна назва’, ‘неісٹівний гриб, загальна назва’, ‘березовий гриб, чага, *Inonotus obliquus* (Pers.) Pil.’ (Мш.).⁵ Обстеження чорнобильських говорок, зокрема говорки с. Машеве, показало, що в загальному значенні номен *губа* наразі не функціонує. Цією лексемою діалектоносій переважно позначають трутовики на противагу пластинчастим і трубчастим гриbam⁶. У сучасних чорнобильських говорках семантична структура номена *губа* є вужчою й охоплює семантику ‘одна з двох шкірно-м’язових складок біля рота’ (у всіх говорках), ‘наріст, гриб, що росте на стовбуру, на пні дерева’ (Лб., Ус., Бн., Тер., Ст., Ст. Ш., Бр., Пр., Зм., Ссл., Кр. Г., Рз., Лел.); ‘трутовий наріст на березі’ (Зм., Іл., Бр., Мш., Лел., Ссл., Кр. Г.), ‘висушений гриб-трутовик, яким користувалися при добуванні вогню’ (Рз., Ус., Б. С.).⁷ У деяких говорках аналогічні значення має словотвірний варіант *губка*: ‘наріст на стовбуру дерева’ (Ржд., Бч.), ‘трутовий наріст на березі’ (Оп., Бч., Ржд.), ‘висушений гриб-трутовик, яким

² Див. перелік обстежених населених пунктів у кінці роботи.

³ Німчук В.В. Давньоруська спадчина в лексиці української мови. – К.: Наукова думка, 1992. – С. 290; Сабадош І.В. Формування української ботанічної номенклатури. – Ужгород: Ужгород. держ. ун-т, 1996. – С. 57; Симоненко Л.О. Формування української біологічної термінології [відп. ред. М. М. Пещак]. – К.: Наук. думка, 1991. – С. 52-54; Щербакова А.А. О происхождении названия “грибы” (из истории русской ботанической терминологии) / А.А. Щербакова // Ботанический журнал. – 1962. – Т. 47, № 3. – С. 440-441.

⁴ Фасмер М. Этимологический словарь русского языка: В 4 т. / Макс Фасмер; [пер. с нем. и доп. О.Н. Трубачева / 2-е изд., стер.]. – М.: Прогресс, 1987. – Т.1. – С. 468-469; Общеславянский лингвистический атлас. Серия лексико-словообразовательная. – Выпуск 3. Растильный мир. – Мн., 2000. – К. 57; Сяржаніна Г.І. Гриби і грибна кулінарія: папул. энцикл. давед. – Мн.: Бел. асац. кулінараў, 2005. – С. 34.

⁵ Говорка села Машеве Чорнобильського району / [відп. ред. Л.А. Москаленко, уклад. Ю.І. Бідошия]. – К.: Довіра, 2003. – Ч. 3: Матеріали до лексичного атласу української мови. – С. 163-164.

⁶ Включаємо трутові гриби до ЛСГ ‘назви грибів’, спираючись на наукову класифікацію; самі діалектоносії трутовики грибами не вважають.

⁷ Див. також: Лисенко П.С. Словник поліських говорів. – К.: Наук. думка, 1974. – С. 60.

користувалися при добуванні вогню' (Кп., Бн., Тар., Ми.).

Дериват *губ'яки* 'усі юстівні гриби, крім білого' в чорнобильських говірках утворює опозицію з видовою назвою білих грибів. У "Лексичному атласі Правобережного Полісся" М. В. Никончука та О. М. Никончука засвідчено, що у всіх досліджуваних говірках наявна опозиція 'усі юстівні гриби, крім білого гриба, *Boletus edulis*' : 'білий гриб, *Boletus edulis*'. Перший компонент опозиції репрезентовано номенами *коз'яки*, *губ'яки*, *багн'ук'ї*⁸. Обстеження показало, що в сучасних чорнобильських говірках ця семема майже не реалізована: лише в кількох обстежених говірках виявлено лексеми *губ'яки* (Влч., Чст.); номен засвідчений від старшого покоління інформантів. Діалектологічні джерела також фіксують *губ'яки*⁹ (Дн.), *губ'яче* 'тс.' (Рд.)¹⁰.

В одній говірці зафіксовано назву *бабк'ї* 'усі юстівні гриби, крім білого (загальна назва)' (Бн.); ця лексема в більшості чорнобильських говірок позначає підберезовик, *Leccinum scabrum* S.F. Gray. Номен *бабк'ї* утворений шляхом розширення семантики видової назви. Такі зміни постали, імовірно, унаслідок впливу позамовних факторів, тобто поширення того чи іншого гриба на території побутування досліджуваних говірок. Так, дослідники відзначають, що загальнюю¹⁰ назвою юстівних грибів можуть бути будь-які родові мікономеми¹¹.

У більшості чорнобильських говірок діалектоносії протиставляють білі гриби іншим юстівним за ознакою цінності: *б'єли знал'ї грі"б / це наш'уже сам'ї сам'ї камп'єтентний грі"б буї // а так у нас д'їс' ічк'ї бул'ї / подз'ел'енк'ї / зел'онк'ї напр'їм'ер / р'іжк'ї / масл'ата / отак'є* (Кр. Г.). На противагу цьому в досліджуваних говірках фіксуємо деактуалізацію опозиції 'білий гриб' : 'усі юстівні гриби, крім білого', оскільки з ужитку виходять загальні назви юстівних грибів, крім білого.

Не завжди сегментування позамовного простору діалектоносіями чорнобильських говірок збігається із загальноприйнятим. Так, на Середньому Поліссі неюстівними вважали більшість пластинчастих грибів (опеньки, рядовки та інші види): *пол'с'к'їх грі"бої і ап'ен'ок м'ї н'є пр'ізна'вал'ї / каузал'ї на їхіх га"д'ючк'ї // це їже тут наш'ї сами"їе н'єрв'їїе грі"б'ї* (Кр. Г.). Коментарі діалектоносіїв свідчать про динаміку гіперо-

⁸ Никончук М.В. Лексичний атлас Правобережного Полісся. – Київ – Житомир: Державна картографічна фабрика, 1994. – К. 83; див. також: Назарова Т.В. Лінгвістичний атлас Нижньої Прип'яті. – К.: Наук. думка, 1985. – К. 99; Сяржаніна Г.І. Гриби і грибная кулінарія: папул. энцыкл. давед. – Мн.: Бел. асац. кулінарау, 2005. – С. 34-35.

⁹ Говірки Чорнобильської зони: Тексти / Упоряд. П.Ю. Гриценко та ін. – К.: Довіра, 1996. – С. 49, 110.

¹⁰ Сяржаніна Г.І. Гриби і грибная кулінарія: папул. энцыкл. давед.. – Мн.: Бел. асац. кулінарау, 2005. – С. 34.

гіпонімічних відношень у ЛСГ ‘назви грибів’. Зокрема, відзначено трансформацію реалемного поля, співвідносного з лексемою *гриб* ‘їстівні гриби’, за рахунок включення до нього грибів, які раніше мовці відносили до неотруйних, але й не вживаних у їжі: *a тепер кажут гр'іб на його* (про печериці; З. П.); *то н'є гр'іб / то пушка* (про порхавку, *Lycoperdon Pers.*; Мш.). Такі зміни реалемного поля номена *гриб* також підтримують деактуалізацію опозиції ‘білий гриб’: ‘усі їстівні гриби, крім білого’ й обмеження функціонування лексеми *гриб* у родовому значенні із семантикою ‘білий гриб’, *Boletus edulis*’, що, за даними “Лінгвістичного атласу Нижньої Прип'яті” Т.В. Назарової, обіймає весь ареал Нижньої Прип'яті¹¹. Позначення білого гриба, *Boletus edulis*, родовою лексемою нами виявлено в таких говірках: *гр'іб* (Рд., З. П., Ссл.), *гр'їб* (Рд., Зм.), *гр'іб* (З. П.), *гриб* (Т. Л.), *гриб* (Гс.), у яких семантична структура номена *гриб* охоплює значення: ‘гриб (загальна назва)’; ‘їстівні гриби (загальна назва)’; ‘білий гриб, *Boletus edulis*’.

У чорнобильських говірках побутують загальні назви їстівних грибів переважно родини болетових, в основі яких лежить часова ознака (час появи) або місце зростання. Темпоральна ознака може бути виражена як прямо, так і опосередковано, тобто через співвіднесення з періодами річного аграрного циклу, а також із святами православної церкви, які були формально узгоджені з трудовим сільськогосподарським календарем¹². Так, у межах мотиваційної ознаки ‘час появи’ виокремлюються такі моделі, за якими утворені назви грибів: *май > маїск'їє гр'іб'ї* (Ржд.) ‘весняні гриби (загальна назва)’; *маїск'їє* (Іл.), *маїс'к'ї гр'їб* (Кр. Г., Ус.), *маює'їє* (Тар.) ‘ранні весняні гриби, поява яких збігається з релігійним святом Миколин день (22 травня за н.ст.)’; *Микола > м'їколи'нийє гр'іб'ї* (Рд.), *м'ї'ї кол'нийє гриби* (Пл., Оп., Іл., Бч., З. П.), *м'їколайов'їє* (Тар.) ‘ранні весняні гриби, поява яких збігається з релігійним святом Миколин день (22 травня за н.ст.)’; *літо > л'єтн'їє гр'їб'ї* (Бч.) ‘ранні гриби’; *Трійця > тра(о)їєцк'їє гриби* (Рд., Зм., Оп., Тер., Іл., Бч.), *тро(а)їєшнійє гр'іб'ї* (Пл., Ссл.) ‘гриби, які ростуть на свято Трійці’, ‘гриби, що ростуть в період, коли красується жито’. Інф.: *троїєшнійє / на Троїцу ростут бу'вайє //* (Пл.); пор.: *Троїца з країсой* (Пр.). В одній говірці зафіксовано *траїєцк'їє гр'іб'ї* (Лел.) ‘гриби, які ростуть, коли колосується жито’, хоча на Трійцю жито вже починало цвісти, тобто поява колосу припадає на ранній період. Імовірно, неточність у визначенні семантики номена *траїєцк'їє*

¹¹ Назарова Т.В. Лінгвістичний атлас Нижньої Прип'яті. – К.: Наук. думка, 1985. – К. 99.

¹² Українська минувшина: Ілюстрований етнографічний довідник / А.П. Пономарьов, Л.Ф. Артюх, Т.В. Косміна та ін. – [2-е вид.]. – К.: Либідь, 1994. – С. 182.

гря́б' і пов'язана зі змінами номінативних полів лексем на позначення періодів росту й досягнення колоскових, які зафіксовані в багатьох чорнобильських говірках. Наприклад, у говірці с. Паришів мікномонем *красав'к'ї* (Пр.) функціонує зі значенням 'гриби, що ростуть у період, коли красується жито', 'ранні весняні гриби, поява яких збігається з релігійним святом Миколин день (22 травня за н.ст.)', що, ймовірно вказує на попуттання значень лексем *колосувати/ся* і *красувати/ся*, які позначають період появи колосу й період цвітіння жита відповідно. В інших говірках лексеми *кросов'к'ї* (Мш.), *краснов'к'ї* (Іл.) < *красувати/ся* функціонують зі значенням 'гриби, що ростуть у період, коли квітує жито', а номени *каласав'к'ї* (Рд., Т. Л., Бн., Ус., Мш.) < *колосувати/ся*, мотивовані періодом появи колосу зернових культур, – із семантикою 'гриби, які ростуть під час колосування жита': *коли жі"то в і"су пайе:а / колас //* (Рд.).

Відносною сталістю у чорнобильських говірках характеризуються родові назви грибів. Однак і в межах цієї лексико-семантичної підгрупи відзначенні трансформації, зумовлені як внутрішньомовними, так і позамовними факторами. Так, на позначення грибів родини болетових, які схожі до боровиків і синіють від дотику, функціонують двокомпонентні сполучення, утворені за допомогою родового позначення *гриб* та атрибутивного компонента, похідного від назви тварини, який указує на неістівність гриба: *зай(a)eч'ї(u)ие гр'їб'ї* (Рч., Рз., Бч., Тер.), інф.: *в'їзми за його / дак пазелен'еу //* (Рч.).¹³ Відзначено народноетимологічне переосмислення таких двокомпонентних сполучень: *зай'ї і йели' казали //* (Рз.); ремотивація відбувається за ознаками 'дикорослість' → 'придатність рослини бути кормом для тварин'. У деяких говірках діалектоності відзначають, що ця лексема є хронологічно маркованою: *зайеч'їе / назвал'ї це ў старе іще времіе // назвал'ї шо горк'ї чи хто його знайде мо'їак'ї //* (Бр.). В одній говірці засвідчено 'чорнийє гр'їб'ї паралельно до назви *зайечийє гр'їб'ї* (Іл.), що зумовлено особливістю гриба – темніти від дотику: 'чорнийє гр'їб'ї / зайечийє / вони чорніїє так'їє // вони юс так йак тиїє але чорніїє // зразу воз'м'їс' за його і вон почерн'ев / значит' вони юже... / ми їх не брали' / а тут берут' (Іл.). Новішими за відзоонімні атрибутивні сполучення є різні формальні варіанти двокомпонентного сполучення *пол'ск'їє гриби* (Кп., Рд., З. П., Т. Л.,

¹³ Назви цієї моделі засвідчено в білоруських та польських говірках; див.: Раслінны свет: Тэматычны слоўнік / Склад. В.Дз. Астрэйка і ін., навук. рэд. Л.П. Кунцэвіч, А.А. Крывіцкі]. – Мн.: Беларуская навука, 2001. – С. 281; Bartnicka-DNbrowska B. Polskie ludowe nazwy grzybów. – Wroclaw – Warszawa – Krakow: Zakiad narodowy imienia Ossolińskich; Wydawnictwo Polskiej Akademii nauk, 1964. – S. 29, 44.

Оп., Ссл., Кр. Г., Пр., Лел., Дб., Ст.). У функціонуванні лексеми *пол'с'кий гриб* відзначено такі тенденції: 1) лексема вживалася й уживається у говірці (або важко встановити, чи номен є хронологічно маркованим, тобто чи увійшов до говірки пізніше, але це не пов'язано зі зміною території функціонування говірки); *пол'с'к'їй гр'їб* (Лб.); 2) лексема ввійшла до говірки як позначення реалії, номінація якої раніше була відсутня (З. П.); 3) лексема ввійшла до говірки як синонім до наявної номінації (переважно до мікономена *зайечий гриб*). У деяких говірках паралельно функціонують обидва номени (Бр., Т. Л., Б. С.) – *пол'с'кий гриб* || *зайечий* ~, проте засвідчено розмивання семантики обох лексем, оскільки інформанти нечітко ідентифікують їх значення: у говірках с. Буряківка і с. Товстий Ліс діалектоносії непослідовно ототожнюють значення обох лексем або непослідовно розрізняють денотати. В одній досліджуваній говірці відзначено, паралельне вживання *мо'хов'ик* || *пол'с'к'їйе* (В.) ‘моховик, Xerocomus Quel.’, що зумовлено нерозрізненням видів грибів роду *Xerocomus*.

Припускаємо, що накладання номінативних полів назв *пол'с'к'ї гриби* / *зайечи гриби* зумовлено впливом літературної мови¹⁴, витіснення назви *зайечий гриб* назвою *пол'с'кий гриб* підтримуване функціонуванням останнього сполучення в говірках південної Київщини, де наразі мешкає більшість переселенців-чорнобильців, говірки яких зазначають іншодіалектного впливу.

Розширення сфери функціонування мікономена *пол'с'к'ї гриби*, а в деяких говірках й інших лексем, зумовлює інші трансформаційні процеси. Зокрема, у говірці с. Крива Гора зауважено зміну реалемного поля, співвідносного з лексемою *га'д'учк'i*, якою позначали неістівні гриби або ж такі, які зараховували до неістівних; при цьому семантична структура цього мікономена не змінилась, пор. у с. Крива Гора: *пол'с'к'їх гр'їбої* і *а'п'ен'ок м'ї н'є пр'изнавал'i / казал'i на йїх га'д'учк'i // це юже тут наш'i самi ѹє п'єрв'їйе гр'їб'i* // (Кр. Г.).

Із семантикою ‘гриби, схожі до боровиків, що синіють від дотику’ засвідчено номен *глух'i гр'їб* (Чст.). У говірці с. Стебли семантику назв цієї моделі (*глух'їйе гр'їб'i*, *глух'i гр'їб* (Ст.) діалектоносії визначають як ‘гриб, схожий на білі гриби, але який не вживали в їжу’. Прикметник відповідає семантиці ‘поганий’ (пор. *дур'ни(i) гр'ї(u)б* ‘різновид мухомора з жовтою шапинкою’ (З. П.)¹⁵; номен цієї ж моделі засвідчено в білоруських говірках: *глухім*

¹⁴ Див. також: Симоненко Л.О. Взаємодія української літературної мови і територіальних діалектів у становленні мікологічної лексики // Питання взаємодії української літературної мови і територіальних діалектів: тези доповідей і повідомлень. – К.: Наук. думка, 1972. – С. 49; Сержанина Г.И., Яшкин И.Я. Грибы. – Мн.: Наука и техника, 1986. – С. 112-113.

¹⁵ Див. також: Етимологічний словник української мови: в 7 т. / ред. О.С. Мельничука. – К., 1982. – Т. 1. – С. 530-531.

грыб ‘польський гриб’¹⁶. Паралельно з назвою *глух’їйе гр’їб’ї*, *глух’ї гр’їб* у говірці вживають мікономен *зайач’їй гр’їб* (Ст.), проте семантика лексеми є розмитою.

У досліджуваних говірках функціонують й інші мікономени, які мають часову маркованість, що відображене в метамовних коментарях діалектоносіїв. Так, нещодавно до говірок увійшли номени *сін’аўк’і* (Бч.), *св’їн.ушк’і* (Прт.) із неідентифікованою семантикою, які функціонували в говірці м. Прип’ять і були новими для решти говірок; *редоўк’і* (Оп.) ‘рядовка сіра’. Мовці не дають чіткого визначення семантики останнього номена й відзначають, що лексема є новою та ввійшла до говірок у II половині ХХ ст., імовірно, під впливом літературної мови (говірковий варіант *пудзеленк’і*). Зафіксовано ремотивований варіант *чере́ду́ка* (Бч.) ‘тс.’ зі зміненою фонетичною формою, що є результатом народноетимологічного зближення лексеми *реду́ука* з номеном *чере́да*, що, імовірно, мотивовано особливостями зростання цих грибів: *чере́да* – “маса, велика кількість чого-небудь, скученого, розташованого в одному місці”¹⁷. Мотив номінації ремотивованої лексеми *чере́ду́ка* та лексеми-мотиватора є спільним.¹⁸.

Отже, мікономени, як і інші ЛСГ ботанічної лексики редуктивних чорнобильських говірок, зазнають трансформації внаслідок впливу власне лінгвістичних і позамовних чинників. Динаміка, виявлена у ЛСГ ‘назви грибів’, зумовлена кількома тенденціями: 1) звуження функціонування деяких лексем, їх перехід до пасивного словникового запасу в мовленні діалектоносіїв (напр., *губіаки*, *губіяче*, *козл’аки*), 2) трансформація семантичної структури окремих номенів (наприклад, звуження та спеціалізація значення номена *губа* в напрямку ‘гриб (загальна назва)’ → ‘трутові гриби’), зміна номінативних або реалемних полів, співвідносних із цими номінаціями. Іноді динаміка семантичної структури окремих назв зумовлена трансформаціями в інших ЛСГ, які пов’язані з аналізованою лексикою, наприклад, мотиваційними відношеннями (*траіе́цк’їйе гр’їб’ї*); 3) зміна репертуарного складу ЛСГ ‘назви грибів’, що зумовлено впливом іншодіалектного середовища та літературного стандарту (входження до чорнобильських говірок хронологічно маркованих номенів *пол’с’к’і гриби*, *редоўк’і*, *св’їн.ушк’і*). Наслідком цього стало розширення синонімічних

¹⁶ Раслінны свет: Тэматычны слоўнік / Склад. В.Дз. Астрэйка і ін., навук. рэд. Л.Н. Кунцэвіч, А.А. Крывіцкі. – Мн.: Беларуская навука, 2001. – С. 281.

¹⁷ Сержаніна Г.І., Яшкин И.Я. Грибы. – Мн.: Наука и техника, 1986. – С. 113.

¹⁸ Словник української мови: в 11 т. / редкол.: І.К. Білодід (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 1990. – Т. 11. – С. 303-304.

Також див.: Симоненко Л.О. Формування української біологічної термінології / Відп. ред. М.М. Пещак. – К.: Наук. думка, 1991. – С. 74.

відношень у межах аналізованої ЛСГ, розмивання номінативних полів нової та давнішої лексеми (*пол'с'кий гриб / зайчий гриб / глухий гриб*).

Умовні скорочення

ЛСГ – лексико-семантична група

ТГЛ – тематична група лексики

Позначення говірок

Бн. – Бенівка, Бр. – Буряківка, Бч. – Бички, Гс. – Горностайпіль, Зм. – Зимовище, Іл. – Іллінці, Кп. – Куповате, Кр. Г. – Крива Гора, Лел. – Лелів, Мш. – Машеве, Оп. – Опачичі, Прт. – Прип'ять, Пр. – Паришів, Рд. – Рудьки, Ржд. – Роз'їждже, Рз. – Розсоха, Рч. – Річиця, Ссл. – Старосілля, Ст. Ш. – Старі Шепеличі, Т. Л. – Товстий Ліс, Ус. – Усів, Чст. – Чистогалівка, Чорнобильський р-н; В. – Варовичі, Влч. – Вільча, Дб. – Діброва, З. П. – Зелена Поляна, Лб. – Луб'янка, Пл. – Поліське, Ст. – Стебли, Тар. – Тараси, Тер. – Терехи, Поліський р-н, Київська обл.; Б. С. – Біла Сорока, Гомельська обл., Білорусь.

Марина Ткачук

Микономинация в чернобыльских говорах (вопрос реконструкции ареала).

В статье проанализированы микономены говоров Чернобыльской зоны, которые в настоящее время функционируют как редуктивные. Рассмотрена динамика номинативного состава, semantic структуры, мотивации и системных связей в ЛСГ ‘названия грибов’. Исследование основано на собственных экспедиционных записях.

Ключевые слова: микономен, semantic структура, трансформационные процессы, номинативное поле.

Maryna Tkachuk

The nomination of the mushrooms in the Chornobyl dialects (the problem of the area's reconstruction).

The article analyses the nomination of mushrooms in the dialects of the Chornobyl zone, which function as the reduced ones. The dynamics of the nominative construction, semantic structure, motivation and the system connections in the lexical group ‘the mushrooms’ names’ are also considered. The investigation is based on the own research expedition’s recordings.

Key words: the nomination of the mushrooms, semantic structure, transformational processes, nominative field.